

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Prezidentas Antanas Smetona (1874 - 1944 m.) – viena svarbiausių istorinių nepriklausomos Lietuvos valstybės asmenybių. Jis tapo pirmuoju ir paskutiniu tarpuokario Lietuvos vadovu, kurio politinėms pažiūroms ir vadovavimo būdui bene labiausiai tinka apibūdinimas „savitas kelias“. Būtent ši mintis padiktavo A. Smetonos atminties įprasminimui skirtų objektų – skulptūrinės kompozicijos įrengimo ir viešosios erdvės sutvarkymo – kompozicinius bei semantinius principus.

Aikštę ir akmeninę stelą vienijančiu elementu pasirinktas aukštaitiškos tautinės juostos motyvas – kaip lietuvių tautos ir nepriklausomos Lietuvos valstybės simbolis. Dominuojanti dinamiška rombo forma simbolizuoja nuolatinę kaitą, judėjimą ir istorijos tekmeje atsispindinčius pasikartojimus. Į juostą suausta daug skirtingų gijų: ją kūrusių žmonių likimų, darbų ir jausmų, istorinių įvykių atminties, tačiau bendrai matoma visuma – prasmingas vienalytis audinys su savo unikaliu raštu, užkoduotu tautinėje sąmonėje. Memorialinės stelos vieta parinkta dešinėje pusėje, arčiau gatvės, kad kompoziciškai įprasmintų Antano Smetonos vietą Lietuvos valstybingumo ištakose, o kairėje pusėje (šalia Vilniaus g.) aikštės grindinys neturi griežtos ribos – juosta kaip ir istorija nėra baigtinė. Kita vertus, simboliška ir tai, kad skulptūrinė kompozicija stovi Jogailos gatvės ašyje: tai aluzija į ilgą, vientisą, nors ir kryžkelių gausią Lietuvos valstybės istoriją, rašytą skirtingų ryškių asmenybių ir atvedusių Lietuvos vardą į mūsų laikus.

Derėtų paminėti faktą, kad pats Antanas Smetona kilęs iš Rytų Aukštaitijos – Užulėnio kaimo, esančio pusiaukelėje tarp Ukmergės ir Panevėžio, nemėgo devėti tautinių rūbų, ryšėti juostų ir bendrai nesižavėjo „liaudiška“ kultūra, tačiau racionaliu ir pragmatišku valdymu padėjo vienyti ir šviesti lietuvių tautą, ugdyti tautiškumo suvokimą ir kurti klestinčią tarpukario Lietuvą.

Monumentali akmeninė stela konceptualiai sujungia skirtingus prezidento A. Smetonos asmenybės bruožus ir nuopelnus į bendrą visumą. Natūralaus granito faktūra simbolizuoja tikrumą ir paprastumą, inversine technika atliktas portretas – novatoriškumą ir progresyvius siekius. Nors granito paviršiuje suformuotas įgilinimas, dėl žmogaus regėjimo ypatumų sukuriama iškilus vaizdo iliuzija, o stebėtojai keičiant apžvalgos vietą portreto rakursas netikėtai kinta, gyvai sekdamas žiūrovo žvilgsnį. Tai tarsi aluzija į A. Smetonos ir Lietuvos valstybės santykį: žmogaus fiziniam kūnui išnykus jis išlieka gyvas nuveiktuose idėjose ir darbuose – nebūtinai apčiuopiamuose bet nuolat matomuose. Stelos viršūnę vainikuoja "statybos" motyvas, savo plastine raiška pabrėžiantis nuolatinį augimą, vystymąsi, teigiantis nenutrūkstamą valstybės kūrimąsi.

Už stelos esančios skulptūrinės kompozicijos architektūrinės detalės – sienutės – sukuria ribą tarp atminčiai skirtos erdvės ir likusios aikštės dalies. Nugarinėje sienelių pusėje numatoma įrengti stendus su biografiniais faktais ir kita informacija apie A. Smetonos asmenybę.

Viešosios ervės pertvarkymo pagrindinis principas – didesnis atvirumas. Šiuo metu teritorijoje esančias masyvias atramines sienas numatoma demontuoti, o jų vietoje projektuojama vientisa laipsniškai žemėjanti erdvė, sklandžiai susilieianti su Gedimino prospekto pėsčiųjų trasa. Vietoje buvusios atraminių sienų monumentalios natūralaus akmens apdailos naujai projektuojamo skvero dangoms numatyta panaudoti betonines rombo formos trinkeles, kurios savo spalviniu kontrastu suteiktų erdvei yrškesnį charakterį, o savo mažiau pretenzingu medžiagiškumu leistu pabrėžti pagrindinio erdvės objekto – akmeninės stelos – svarbą. Suolų įrengimui numatoma panaudoti degintos ir alyvuotos medienos lentas – dėl jų estefinių ir eksploatacinių savybių. Šios rūšies mediena yra sodrios juodos spalvos ir sukuria kontrastą šviesiam betoninių trinkelių grindiniui. Ji taip pat yra atsparesnė išoriniam atmosferos reiškinių poveikiui. Trijų pagrindinių sėdimųjų elementų centrinėse dalyse numatytos klombos, apželdintos dekoratyviniais augalais – melsvaisiais eraičiais ir medžiais – paprastaisiais ažuolais. Klombų įrengimas viešojoje erdvėje leistų sumažinti lietaus nuotekų kiekį ir dali kritulių vandens infiltruoti į gruntą. Įrengiant suolus taip pat numatoma įrengti netiesioginio apšvietimo LED juostų sistemą, leidžiančią sumažinti elektros energijos suvartojimą ir sukurti patrauklesnę viešosios erdvės atmosferą tamsiuoju paros metu.

Konstruksiškai sudėtingų statinių projektuojamoje teritorijoje nėra numatoma. Stelos ir greta eančių sienučių pamatai – gręžtinių polių su monolitiniu rostverku, įrengiami pagal geologinių tyrimų ataskaitos duomenis. Viešosios erdvės dangų įrengimui numatomas panaudoti betonines trinkeles (rombo formos, kraštinės ilgis 20 cm) ir 8 cm pločio vejų bortus.

Teritorijoje esančių inžinerinių tinklų vietos projektuojamoje teritorijoje numatomos keisti tiek, kiek tai reikalinga viešosios erdvės ir skulptūrinės kompozicijos įrengimui. Sprendinių konkretizavimas numatomas techninio ir darbo projekto etapuose.

Projektuojama teritorija atitinka universalus dizaino principus ir yra pritaikyta žmonėms su negalia. Ant atraminės sienutės įrengtuose stenduose pateikta informacija numatoma dubliuoti ir brailio raštu.

Nr.	Pozicija	Kiekis
I. PAGRINDINIAI STATINIŲ RODIKLIAI		
1.	Projektuojamos teritorijos plotas	648 m ²
2.	Kietų dangų plotas	636 m ²
3.	Apželdintas plotas	12 m ²
4.	Želdinių kiekis	3 vnt.
5.	Skulptūrinės kompozicijos aukštis (nuo pagrindo paviršiaus)	5,39 m

PROJEKTO KAINA

Nr.	Pozicija	Kaina, Eur
I. PROJEKTO RENGIMO IR MONUMENTO ĮGYVENDINIMO IŠLAIDOS		
1.	Parengiamieji darbai (topografinė nuotrauka, geologiniai, architektūriniai, archeologiniai tyrimai)	6611
2.	Statybos projektiniai pasiūlymai	5785
3.	Techninis projektas	7438
4.	Darbo projektas	13223
5.	Projekto vykdymo priežiūra	5785
6.	Statybos užbaigimo procedūros	2479
7.	Paminklo pagaminimas ir transportavimas į pastatymo vietą	82644
8.	Paminklo montavimas ir statybos darbai (sienutė ir prieigos)	33058
9.	Informacinio stendo sukūrimas	4132
10.	Viešieji ryšiai	826
IŠ VISO UŽ SKYRIŲ I. :		161981
II. PROJEKTUOJAMOS TERITORIJOS SUTVARKYMO IŠLAIDOS		
1.	Esamų konstrukcijų griovimo ir demontavimo darbai	4132
2.	Skvero dangų įrengimo išlaidos	21488
3.	Medinių suolų ir apšvietimo elementų juose įrengimo išlaidos	12397
4.	Apželdinimo darbai	2479
IŠ VISO UŽ SKYRIŲ II. :		40496
IŠ VISO:		202477
PVM:		42520,17
IŠ VISO SU PVM:		244997,17